

— ger:

Boj o řeky podle maďarské doktriny.

(Dokončení.)

3. Obrana vodních toků.

(Folyammenti védelem — § 1274—1284 HSz.)

Všeobecně.

V kapitole o obraně řek předpis předem zdůrazňuje, že větších vodních toků lze v pohybné válce výhodně využítí obzvláště k boji na zadrženu jako dobrých záchytných postavení. Po doplnění technickými pracemi, jako je zničení přechodů, kladení min, zřízení překážek na vlastním břehu a v řece samé, lze řeku s úspěchem hájit poměrně slabými silami a získat tak čas k přípravě jiných operací. Čára odporu se volí přímo na břehu a na ní se soustředí většina zbraní, aby bylo možno působiti palbou do větší hloubky a překážeti tak nepříteli v přípravách k přechodu.¹⁵⁾ Nejúčinnější je daleká palba dělostřelectva. Jednotky bojují tak jako zadní voje zanechané na řece při pokračování v ústupu (viz předchozí stat').

Stejně výhodné podmínky skýtá řeka pro obrannou bitvu, zejména jde-li o rozhodující boj. Obrana na řece se vždy vede v útočném duchu a obránce může protivníka zničit, využije-li vhodně rozdělení jeho sil řekou. K obraně řeky v pohybné válce lze se zařídití buď na obou nebo na jednom břehu řeky (za řekou). Nejvýhodnější pro úspěch obranné bitvy je obrana na obou březích řeky, podobná operace však vyžaduje hodně času a množství sil a zřídka bude lze ji provést v pohybné válce. Pravidlem bude obrana za řekou, při níž dosáhne obránce nejlepšího využití řeky jako překážky a největší úspory sil k obraně v útočném smyslu.

Pro úplnost podává předpis v § 1289—1293 též směrnice pro obranu řek v posícní válce.

Obrana na obou březích řeky (Folyóvédelem hídfőből — doslova „obrana řeky z předmostí“).¹⁶⁾

Podstatou tohoto způsobu obrany na řece je vybudování silných předmostí (hídfő) na druhém břehu řeky. Předmostí se volí zpravidla u stálých přechodů nebo na výhodných úsecích řeky, na př. v ohbích otevřených k nepříteli (možnost palebné bočné podpory z druhého břehu), musí být rozsáhlá a dobře opevněna a hájena silnou osádkou. Hlavní obranné postavení se vede na druhém břehu a síly se uskupí tak, aby většina zbraní, zejména dělostřelectvo, mohla působiti v prospěch předmostí.

Vedení obranného boje má plně útočný ráz; osádka předmostí se zúčastní průzkumu a po přilnutí nepříteli poutá jeho síly a ohrožujíc jeho bok nutí jej k útoku na předmostí. Podmínkou úspěchu boje je udržení předmostí; hlavním úkolem jeho osádky je vpadnouti nepříteli do boku, jakmile pokročil jeho přechod řeky a když jeho síly jsou

¹⁵⁾ Podle našeho předpisu může býti přední okraj hlavního obranného postavení na některých místech vzdálen od vodního toku. Pak stavíme na břeh přední stráže. (Pozn. red.)

¹⁶⁾ Náš předpis neuvádí. Toliko poznamenává, že u širokých vodních toků pojmem do obranného postavení předních stráží též ostrovy. (Pozn. red.)

řekou rozděleny. Zároveň s útokem z předmostí, k němuž se často nasadí zálohy přivedené do předmostí z druhého břehu, zahájí protiútok též jednotky a zálohy hlavní posice na druhém břehu. Zdar těchto protiútoků může nepřítele zničit.

Není-li taková obrana již v míru předvídána a připravena (na př. stála opevnění předmostí), je k vybudování obranného postavení na obou březích řeky třeba dostatku času, zvláště k vybudování předmostí. Obsazení postavení a hájení předmostí vyžaduje velkého počtu jednotek, zejména dělostřelectva; k zdaru obranné bitvy je nutno udržeti všemi prostředky přechod spojující předmostí s druhým břehem — tato otázka působí největší obtíže při tomto způsobu obrany.

Předpis přiznává, že se v pohybné válce zřídka naskytne příležitost k podobnému způsobu obrany řeky pro nedostatek času a prostředků — v své útočné doktríně (viz stať o přechodech řek) nařizuje před zahájením přechodu likvidovati předem nepřátelská předmostí, zanechaná na vlastním břehu.

Obrana za řekou (Folyómögött védelem).¹⁷⁾

Při tomto způsobu obrany řeky je hájen přímo břeh, řeky avšak jen slabými silami, jádro vojsk je uskupeno v záloze s úkolem podnikati protiútoky na přecházejícího nepřítele. Obrana má rovněž plně útočný ráz, řeky je využito jako překážky, která přispěje k zničení protivníka.

Zajišťovací jednotky. Břeh hájí zajišťovací jednotky, pro jejichž uskupení a boj platí pravidla pro přední stráž. Čára odporu těchto jednotek leží přímo na břehu, aby bylo využito dostřelu zbraní. Řeka je rozdělena podle důležitosti (přechody, terén) na úseky (Folyamszakasz), obsazené a hájené pěchotou (prapor, pluk) zesílenou dělostřelectvem a ženijními jednotkami, světlomety a dobře vybavenou pojitky. Síly jsou rozmístěny na břehu v hlavní polní stráž, zesílené na místech možného přechodu doprovodnými zbraněmi a děly (pěší rota zhruba na 2 km), méně ohrožené části břehu jsou stráženy jen polními strážemi (četa, družstvo podle potřeby s kulomety). Každý úsek má silnou zálohu určenou k protiútoku na nepřítele, který v úseku přešel řeku. Zálohy a dělostřelectvo jsou soustředěny za místy možného přechodu.

Vojska jsou na břehu opevněna a odolnost řeky se zesílí překážkami na vlastním, někdy i na druhém břehu (u přechodů) a v řece (miny, drátěné překážky). Na řeku je připravena souvislá palebná přehrada zhuštěná na místech vhodných pro přechod; plně je třeba využiti podélné palby kulometů a děl. Důležité prostory na druhém břehu jsou postřelovány dalekými palbami kulometů a dělostřelectva. Celý tok řeky je třeba trvale souvisle pozorovati, v noci bude často třeba zesílit jednotky na břehu ze zálohy.

Průzkum provádějí zajišťovací jednotky, letectvo a před přiblížením nepřítele strážne nebo hlídky na druhém břehu nebo rychlé jednotky vyslané k zdržování nepřítele — dobře lze využít cyklistů, které lze rychle převézt. Velmi důležitý je technický průzkum řeky se zřením na možnosti nepřátelského přechodu.

Zajišťovací jednotky jsou spojeny dobrou spojovací sítí vnitřní i s hlavními silami uskupenými vzadu.

¹⁷⁾ Je uváděna mnohem podrobněji a určitěji nežli v našem předpisu. (Poznámka redakce.)

Hlavní síly jsou podrženy v záloze a uskupeny podle předvídáných prostorů přechodu na jednom nebo více místech. Jejich úkolem je protiútok a vržení nepřítele na řeku. Skládají se z pěchoty, ze zbývajících částí dělostřelectva a z rychlých jednotek (jezdeckto, cyklisté, obrněné automobily a vlaky). Jejich zasazení je připraveno důkladným průzkumem přibližovacích cest a bojiště a co možná nacvičeno. Často — v rámci armády — je užito k dopravě těchto sil automobilů nebo i železnic.

Obranný boj dělí předpis na boj zajišťovacích jednotek a na boj hlavních sil.

Zajišťovací jednotky podporují při blížení nepřítele boj předsunutých rychlých vojsk na druhém břehu a jejich ústup přes řeku. Ruší rozvinutí a přípravy nepřítele palbou a po zahájení přechodu se brání co nejdéle na místě. Snaží se vrhnouti do řeky protiútokem svých záloh nepřátelské jednotky, kterým se přechod zdařil. Před přesilou ustupují krok za krokem, dělostřelectvo ruší palbou přechod dalších sil.

Hlavní síly započnou přibližování, jakmile se u nepřítele projeví hlavní úsilí přechodu. K jejich protiútku je nejvhodnější doba, když nepřítel počíná přepravovat jádro svých sil, zejména dělostřelectvo, t. j. když získal užší předmostí a dále útočí. Výchozí základnou protiútku je čára, na níž se drží zajišťovací jednotky, nebo vhodná čára za těmito jednotkami. Cílem protiútku je břeh řeky a vržení nepřítele na druhý břeh. Protiútok má ráz pravidelného útoku dobře palebně připraveného a podporovaného. Zvláštní pozornost je třeba věnovati trvalému rušení dalšího přechodu, — k tomuto cíli se soustředí palba největší části dělostřelectva a všechno letectvo, které je po ruce — platně může přispěti též zasazení říčního loďstva.

Nezdaří-li se vrhnouti nepřítele za řeku, je třeba jej zadržeti tak, aby místa přechodu zůstala v dosahu obráncova dělostřelectva, a v této situaci vyčkati zasazení nových záloh za stálého rušení přechodu palbou.

Obrana řek v posícní válce (folyóvédelem állásharcban).

Při ustálení fronty na řece je výhodné zachovati předmostí na druhém břehu jako základnu pro pozdější operace a jako trvalé nebezpečí pro nepřítele. Podaří-li se vybudovat a udržet předmostí, vede čára hlavního odporu na druhém břehu blízko řeky postavení se na rozdíl od pohybné války vybuduje značně do hloubky. Hlavní palebná přehrada leží přímo na řece. Pro vedení boje platí všeobecně směrnice udané pro obranu na obou březích v pohybné válce, obrana bude lépe připravena a podporována dokonalou úpravou terénu. Spojení s předmostím bude velmi obtížné a zesilování jeho osádky a přesun záloh daleko obtížnější.

V obraně za řekou je na rozdíl od pohybné války vždy vybudováno a hájeno hlavními silami hlavní postavení učeněné do hloubky. Čára hlavního odporu (náš „přední okraj hlavního postavení“) je někdy umístěna blízko řeky, obvykle však vzdálena od řeky tak, aby byl nepříteli ztěžován průzkum postavení, aby však řeka ležela v dosahu hlavní palebné přehrady, zejména pak palby dělostřelectva. Břeh řeky je zpravidla jen strážěn polními strážemi. Hlavní postavení odporu je zřizováno podle všeobecných zásad pro obranu mimo řeky a chráněno překážkami. Zálohy jsou uskupeny za předvídánými prostory přechodu. Účelem obrany je zastavit nepřítele před hlavním postavením a poté jej vrhnouti

za řeku. Přechod nepřítele je rušen odporem polních stráží, palbou všeho dělostřelectva a dalekými palbami kulometů hlavního postavení. Nebylo-li možno zastavit jeho postup před hlavním postavením, zahájí zálohy proti-útok. Obranná bitva je skončena, jakmile je celý přilehlý břeh opět v obráncových rukou.

Plukovník Ing. Václav Veselý:

Přechod Marny Němci v červenci 1918.¹⁾

(Dokončení.)

Přehledný soubor, poznámky a závěry.

Nejprve si všimneme ještě krátce některých dalších podrobností té časové fáze přechodu přes Marnu, kdy mělo býti Němci využito intenzivně mostů, poněvadž nám pomohou odvoditi určité závěry pro operaci toho druhu.

Francouzská vojska jižně od Marny (V. a VI. armáda) byla v předvečer bitvy bez polního opevnění v pravém smyslu slova; zato však byla obranná sestava vybavena silami celkem dobře. Na hlavní posici připadala pro divisi oblast v šířce 6 km. Na druhé posici (5—6 km od Marny) byla divise na každých 10 km a vzadu na každých asi 20 km byla jedna divise v záloze. Hlavní posice byla zajištěna předními strážemi na březích Marny.

Přes to, že překvapení nebylo, má německý útok v oblasti VI. franc. armády rychlý spád. V 10 hodin dosahují Němci druhé posice mezi Comblizy a Chapelle Monthodon. Maršál Pétain v své zprávě o tomto útoku praví: „Na pravém křídle VI. armády dobyl nepřítel dokonalého úspěchu. V 10 hodin získal jižně od Marny kapsu 14 km širokou a 5 až 6 km hlubokou.“

Obava z tohoto náhlého postupu byla všeobecná a zdálo se, že snad dojde znovu k německému úspěchu z měsíce května. Pro rychlý německý postup zakolísala se zejména sestava francouzského dělostřelectva; to nemělo hlavně potřebného spojení a jeho působnost nebyla tedy na výši. Přes to však bylo nutno zameziti vším způsobem Němcům využití mostů. Proto se volá na pomoc letectvo, které zakročuje hromadným bombardováním; po prvé od 10—11 hodin a po druhé okolo 16 hodin.⁶⁾

Mezitím se dělostřelecká sestava reorganisuje a od 15 hodin je s to postřelovati mohutně za pomoci leteckého pozorování mosty přes Marnu; přímé pozorování řeky již nebylo možné, poněvadž většina pozorovatelů byla ztracena.

V té době potřebovali však Němci mostů nejvíce, aby mohli dostat přes Marnu palebné prostředky, které by podepřely postup pěchoty za 2. francouzskou posici. Zejména bylo naprosto nutno přemístit německé baterie přes Marnu, aby mohla býti účinně postřelována nová sestava francouzského dělostřelectva, neboť nová jeho palebná postavení byla nyní po většině mimo donosnost německého dělostřelectva a vyjímajíc dělostřelectvo dalekonosné.

⁶⁾ Plk. Bailla a jiné německé prameny udávají účinný nálet silného bombardovacího letectva na mosty již od 8 hod. Pozn. red.